

СЕКЦІЯ 2

«Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»

УДК 504.064.2:35.073.526

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

*Даценко Н.М., асистент кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

За умов міжнародної співпраці необхідним є впровадження у сільськогосподарських підприємствах конкурентоспроможних систем екологічного менеджменту та менеджменту якості. Такий інноваційний підхід до системи управління аграрними підприємствами забезпечить економічну доцільність та сприятиме розвитку галузі.

Міжнародні вимоги, екологічна безпека, сільськогосподарські підприємства, управління, система екологічного менеджменту

Постановка проблеми. Міжнародною вимогою сучасного ринку сільськогосподарської продукції є її відповідність якісним, екологічним характеристикам та екологічна безпека процесу виробництва. Більшість аграрних підприємств України функціонують без врахування екологічної політики держави, яку розроблено відповідно до стандартів міжнародного ринку серії ISO 14000 та ISO 9000. Така діяльність унеможливорює розширення ринків збуту виробленої продукції на світовий ринок, а її виробництво робить не конкурентоспроможним та малорентабельним. Зміна підходу до системи управління сільськогосподарськими підприємствами шляхом застосування міжнародного досвіду з впровадження та функціонування системи екологічного менеджменту у загальній системі управління підприємств аграрної сфери сприятиме поліпшенню економічного стану та якісних і екологічних характеристик господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему удосконалення системи управління сільськогосподарських підприємств досліджувало досить багато вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: Лучишина К.Л., Мартиненко В.О., Мельник Л.Г., Михайлова Л.І, Пізняк Т.І., Вороновська О.В., Ans Kolk та інші. Проте, дана проблема не є вирішеною в повному обсязі і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Завданням нашого дослідження є розробити модель ефективної та конкурентоспроможної системи управління у сільськогосподарських підприємствах відповідно до міжнародних вимог, яка забезпечить економічно ефективне виробництво якісної екологічно безпечної в процесі виробництва і споживання продукції. Така модель повинна передбачати інтегровану систему управління із включенням до неї системи екологічного менеджменту та менеджменту якості.

Виклад основного матеріалу дослідження. В ринкових умовах господарювання аграрний сектор економіки України не може розвиватись ізольовано від світової економіки та міжнародної спільноти по формуванню продовольчої бази. Для економіки країни, що володіє таким потужним аграрним потенціалом необхідним є розвиток зовнішньої торгівлі продукцією сільськогосподарського виробництва.

В умовах світової екологічної кризи важливою постала проблема забезпечення населення високоякісними продуктами харчування, першоджерелом виробництва яких є сільськогосподарські підприємства. Якість вирощеної продукції є комплексним показником, який визначається сукупністю характеристик, що задовольняють її споживача та виражається співвідношенням між споживчою вартістю і вартістю продуктів праці.

Відповідність продукції та процесу її виробництва міжнародним вимогам засвідчується сертифікацією. Підприємству отримати такий сертифікат відповідності до стандартів серії ISO 14000 та ISO 9000 можливо при впровадженні та функціонуванні

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

системи екологічного менеджменту та системи менеджменту якості до загальної системи управління підприємства.

Аналогічну проблему висвітлюють у наукових працях вітчизняні вчені [1, 3, 4].

У впровадженні системи екологічного менеджменту у сільськогосподарських підприємствах зацікавлені насамперед великі підприємства та корпорації, які виробляють достатню для виходу на міжнародні ринки кількість продукції. Експортуючи вироблену продукцію власники знаходяться в умовах жорсткої конкуренції світового ринку, який вимагає наявності всієї документації, в тому числі і екологічної (сертифікатів якості, екологічних характеристик виробництва та ін.), яка несе оцінку всіх властивостей товару.

Об'єднання малих та середніх підприємств, які функціонують відповідно до системи екологічного менеджменту та мають відповідні документи, дасть можливість їм вийти без посередництва на міжнародні ринки, що стане поштовхом до їх розвитку. Тому впровадження системи екологічного менеджменту на підприємствах аграрного сектору є необхідною перспективою.

Сприятливі сільськогосподарським підприємствам у впровадженні системи екологічного менеджменту повинна держава за допомогою нормативно-правового регулювання та встановлення дотацій для таких підприємств, або запровадження «податкових канікул» на певний термін.

В умовах ринку, що викликає глобалізацію, інформатизацію та активні зміни існування підприємств важливим є зважений науково обґрунтований, аналітично оцінений та економічно підтверджений підхід до прийняття управлінських рішень. Відсутня на сьогодні система менеджменту у сільськогосподарських підприємствах призвела до майже повного знищення аграрного сектору економіки держави, що є одним із основних джерел бюджетного наповнення та гарантом продовольчого і соціального благополуччя. Для вирішення такої проблеми підприємствам необхідно перейти до відкритої системи фінансово-економічних, суспільно-політичних та культурних зв'язків на основі комунікаційних та інформаційних технологій, що передбачає впровадження і функціонування еколого-економічної політики розвитку підприємства активізувавши інвестиційну та інноваційну діяльність.

Наші бачення розділяють науковці [2, 5, 6, 7].

Управлінському персоналу підприємства необхідно володіти основними правилами та методами прийняття рішень, здійснення оцінки відносної ефективності прийняття управлінських рішень та вміння застосовувати їх в практиці управління сільськогосподарського підприємства, що сприятиме підвищенню його прибутковості, тобто виконанню мети його створення.

Прийняття управлінського рішення є складним та відповідальним процесом. Всі функції управління (планування, прогнозування, оцінка, контроль, облік, моніторинг та ін.) повинні бути спрямовані на формування і реалізацію рішення.

Необхідною умовою ефективного прийняття управлінського рішення є побудова математичної моделі із врахуванням логіки для використання у оцінці доцільності його прийняття. Щоб модель вирішення проблеми була найбільш доцільною та еколого-економічно обґрунтованою необхідно спрогнозувати та розробити альтернативи базовій моделі, яка б включала:

- розробку регламентованої послідовності дій для досягнення поставленої мети;
- розробка переліку та схем можливих альтернатив;
- нормативно-правову обґрунтованість прийняття рішення;
- задокументоване розпорядження виконання заданого процесу;
- визначення запланованого результату та ін.

Базова модель системи прийняття управлінських рішень передбачає лише такі етапи:

1. Виявлення проблеми.

СЕКЦІЯ 2

«Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»

2. Прийняття рішення на основі власного досвіду.

При застосуванні інноваційного підходу до системи управління підприємством при впровадженні системи екологічного менеджменту процес прийняття управлінських рішень повинен бути удосконаленим. Він повинен ґрунтуватись не лише на власному досвіді керівника підприємства, але і на основі детальної оцінки, аналізу та вибору із можливих альтернативних варіантів найбільш прийняттого, який буде мати вищі показники ефективності під час проведеної статистичної оцінки та математичного моделювання на конкурентоспроможність. Крім того, до оцінки таких моделей слід включити потенційні ризики із врахуванням специфічних методів менеджменту при реалізації потенційно прийнятого управлінського рішення. Такий підхід забезпечить конкурентоспроможні умови функціонування сільськогосподарських підприємств як на вітчизняному, так і на світовому ринку. Крім того, виконання міжнародних екологічних вимог до якості продукції посилить слабкі ринкові позиції аграрних товаровиробників на експортних ринках.

Висновки. Тому, застосування міжнародного підходу до системи управління аграрних підприємств шляхом впровадження до її структури системи екологічного менеджменту та системи менеджменту якості дасть можливість сертифікувати як продукцію, так і виробничий процес відповідно до стандартів серії ISO 14000 та ISO 9000. Управління сільськогосподарськими підприємствами за такою схемою забезпечить конкурентоспроможність виробленої продукції на вітчизняному та міжнародному ринках.

Оптимізувавши систему управління економічними та екологічними процесами в бізнесі сільськогосподарських підприємств можливим стане поліпшення економічного благополуччя аграрних підприємств та якісного стану життя населення, а отже, і держави в цілому.

Список літератури

1. Вороновська, О.В. Витрати природоохоронної діяльності [Текст] / О.В. Вороновська // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2006. – Випуск 5 - 6 (22 - 23): Економіка та менеджмент. – С. 389 - 393.
2. Лучишина, К.Л. Основи формування інтегрованої системи управління якістю аграрних підприємств [Текст] / К.Л. Лучишина // Агросвіт. – 2010 р. – № 21. – С. 56 – 60.
3. Мартиненко, В.О. Удосконалення екологічного управління в сфері АПК [Текст] / В.О. Мартиненко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2008. - № 12/1 (33). – С. 110 - 114.
4. Мельник, Л.Г. Екологічна економіка. [Текст] / Л. Г. Мельник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 367 с.
5. Михайлова, Л.І. Менеджмент аграрних підприємств в контексті реалізації інтеграційних прагнень України [Текст] / Л.І. Михайлова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2008. - Випуск 12/2 (34): Економіка та менеджмент. – С. 10 - 16.
6. Пізняк, Т.І. Принципи аналізу та прогнозування в системі екологічного менеджменту підприємств агропромислового комплексу [Текст] / Т.І. Пізняк, С.В. Глівенко // Вісник Сумського державного аграрного університету. – 2001. – Випуск 2: Економіка та менеджмент. – С 162 – 165.
7. Ans, Kolk. Economics of Environmental Management. – Harlow: Pearson Education. – 2000. – 205 с.

При міжнародного співробітництва необхідно впровадження в сільськогосподарських підприємствах конкурентоспроможних систем екологічного менеджменту та менеджменту якості. Такий інноваційний підхід до системи управління аграрними підприємствами забезпечить економічну цілеспрямованість і сприятимуть розвитку галузі.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

Международные требования, экологическая безопасность, сельскохозяйственные предприятия, управления, система экологического менеджмента

When international cooperation is necessary in the implementation of viable agricultural enterprises environmental management systems and quality management. This innovative approach to the system of agricultural enterprises ensure financial viability and promote the development of the industry.

International requirements, environmental safety, agricultural enterprises, management, environmental management system

**INTRODUCTION OF INTERNATIONAL GOING IS NEAR
APPLICATION OF COMPETITIVE SYSTEMS OF MANAGEMENT IN
AGRARIAN ENTERPRISES OF UKRAINE**

N.N. Datsenko